

Rodičovský příspěvek je dávkou státní sociální podpory, která slouží k zajištění osobní celodenní řádné péče o dítě. Jedná se o jednu z nejrozsáhlejších sociálních dávek v českém systému sociálního zabezpečení, a to jak po stránce finanční, tak pokud jde o počty příjemců dávky. Přesto jí není věnována značná pozornost široké veřejnosti.

Práce se věnuje popisu současné právní úpravy rodičovského příspěvku, průběhu řízení o přiznání dávky a jeho roli ve zbytku systému sociálního zabezpečení. Předkládá výklad jednotlivých ustanovení, která se ho týkají, především osobní celodenní a řádná péče, možností změn dávky během jejího čerpání a jeho celkové flexibility. Představuje souvislost mezi rodičovským příspěvkem a plněním povinné školní docházky ze strany staršího dítěte v rodině v možnosti snížení výše dávky. Popisuje vývoj rodičovského příspěvku od dávky nemocenského pojištění mateřský příspěvek, která vznikla v roce 1969, přes samostatný zákon o rodičovském příspěvku vzniklý v roce 1990 po zákon o státní sociální podpoře v roce 1995, až k posledním novelizacím zákona o státní sociální podpoře, přičemž se věnuje jednotlivým novelizacím daných právních předpisů a ukazuje dopad změny právních předpisů na tuto dávku a srovnává, jak byla dávka byla organizována a jak se postupně měnila. Věnuje se především změnám významu pojmu osobní celodenní a řádná péče o dítě, kterým je nárokem na dávku po celou dobu existence této dávky a jejího předchůdce podmíněna. Dále sleduje úpravu dávky, co se týče možnosti zapojení do pracovního procesu během čerpání dávky, a vývoj flexibility při čerpání dávky. Ukazuje také na změnu přístupu k rodičovskému příspěvku podle pohlaví rodiče. Práce ukazuje, jak je rodičovský příspěvek koordinován v rámci koordinace systémů sociálního zabezpečení EU, tedy představením základů koordinace systémů sociálního zabezpečení v primárním právu. Předkládá, jaké předpisy sekundárního práva se dotýkají koordinace rodičovského příspěvku v rámci členských států EU. Představuje i rozsudky Soudního dvora EU týkající se rodičovského příspěvku. Dále se zamýšlí nad budoucností koordinace systémů sociálního zabezpečení především v oblasti rodinných dávek, jak je ukázala jednání ohledně referenda o vystoupení Spojeného království z EU. V rámci diplomové práce je srovnána česká úprava sociálního zabezpečení s úpravami platnými na Slovensku, ve Spolkové republice Německo a v Rakousku, přičemž se snaží nalézt podobnosti, ale i odlišnosti mezi rodičovským příspěvkem v těchto sociálních systémech. Poukazuje na rozdíly mezi dávkami u Česka a Slovenska, které měly dlouhou dobu stejnou úpravu rodičovského příspěvku, a v čem se současná úprava liší a kdy si je podobná. U německého rodičovského příspěvku poukazuje na odlišný přístup k řešení rodičovského příspěvku, založeného primárně na náhradě mzdy. Na příkladu rakouské úpravy rodičovského příspěvku poukazuje na to,

jakými dalšími podmínkami může být podložen nárok na přiznání dávky a jimiž může být naplněn ekvivalent osobní celodenní a řádné péče o dítě.

V rámci práce bylo pracováno především s právními předpisy, jimiž je rodičovský příspěvek upraven či v minulosti upraven byl, a s odbornou literaturou věnující se problematice sociálního zabezpečení. Diplomová práce se především snaží o popis rodičovského v plném jeho rozsahu. Dále se zabývá komparací s právními úpravami na Slovensku, Německu a Rakousku. Práce analyzuje vybrané části právní úpravy rodičovského příspěvku v současnosti a minulosti.